

O B S A H

Úvod	5
I. Kalkulace vlastních nákladů a její pojem	7
1. Vymezení pojmu kalkulace vlastních nákladů	7
2. Výkony průmyslového podniku	9
3. Vlastní náklady průmyslové produkce	13
3. 1 Náklady, výdaje, škody a ztráty podniku	14
3. 2 Společenské výrobní náklady a vlastní náklady průmyslové produkce	16
4. Struktura vlastních nákladů v kalkulaci vlastních nákladů	22
II. Použití ukazatele vlastních nákladů při řízení — druhy kalkulace vlastních nákladů	24
1. Základní použití ukazatele vlastních nákladů při řízení průmyslového podniku — vymezení základních druhů kalkulací	24
1. 1 Plánová kalkulace vlastních nákladů	26
1. 2 Výsledná kalkulace vlastních nákladů	27
1. 3 Operativní kalkulace vlastních nákladů	27
1. 4 Rozpočtová kalkulace vlastních nákladů	36
1. 5 Kalkulační systém	36
2. Roztřídění kalkulací vlastních nákladů	37
3. Příklad postupu sestavení jednotlivých druhů kalkulací	37
4. Jiné možnosti použití ukazatele vlastních nákladů v průmyslovém podniku	44
III. Třídění a členění nákladů podniku pro potřeby kalkulace vlastních nákladů produkce	46
1. Třídění nákladů podniku pro potřeby kalkulace vlastních nákladů	47
1. 1 Třídění nákladů podniku na zahrnované a nezahrnované do vlastních nákladů produkce	47
1. 2 Třídění nákladů podniku podle fází koloběhu hospodářských prostředků	53
1. 3 Třídění nákladů podle času (časové rozlišování nákladů a výdajů)	59
2. Členění nákladů podniku pro potřeby kalkulace vlastních nákladů	61
2. 1 Druhové členění nákladů průmyslového podniku	62
2. 2 Členění nákladů podniku podle jejich vztahu k procesu výroby	66
2. 3 Členění nákladů podniku podle jejich přičitatelnosti k podnikovým výkonům	68
2. 4 Členění nákladů podniku podle účelnosti vynaložení nákladů ve výrobním procesu	70
2. 5 Členění nákladů podniku podle jejich závislosti na různém objemu výkonů	72
2. 6 Členění nákladů podle položek kalkulačního vzorce	79
IV. Metoda kalkulování	83
1. Metoda kalkulování	83
2. Předmět kalkulování	83

2. 1 Kalkulační jednice	85
2. 2 Kalkulované množství	90
3. Přičítání nákladů	93
3. 1 Přičítání nákladů v předběžných kalkulacích	93
3. 2 Přičítání nákladů ve výsledných kalkulacích	94
3. 3 Přičítání nákladů k předmětu kalkulace	94
3. 4 Přičítání nákladů ke kalkulační jednici	99
3. 5 Přičítání nákladů ve sdružené výrobě	102
4. Struktura nákladů — kalkulační vzorec	106
V. Vztah výsledné kalkulace vlastních nákladů k evidenci nákladů na výrobu	110
1. Úkoly a použitelnost hospodářské evidence v oblasti nákladů	110
1. 1 Úkoly hospodářské evidence v oblasti výroby	110
1. 2 Půžitelnost jednotlivých oborů hospodářské evidence pro kontrolu úkolů v oblasti výroby	115
2. Obecné možnosti sestavování výsledné kalkulace vlastních nákladů	118
2. 1 Sestavování výsledné kalkulace vlastních nákladů nezávisle na účetní evidenci	118
2. 2 Výsledná kalkulace vlastních nákladů je organickou součástí účetní evidence	122
3. Obecné možnosti zaměření účetní evidence nákladů na výrobu a jejich hodnocení z hlediska sestavování výsledné kalkulace	125
3. 1 Víceokruhová účetní evidence nákladů	127
3. 2 Analytické členění údajů z více hledisek	131
3. 3 Kombinace různých nástrojů evidence pro současné plnění více úkolů	131
4. Vývoj soustavy evidence nákladů na výrobu v ČSR od roku 1945	133
4. 1 Období od r. 1945 do konce r. 1952	134
4. 2 Období od počátku r. 1953 do konce r. 1958	134
4. 3 Období od počátku r. 1959	135
5. Soustava účtů, na kterých se evidují náklady na výrobu podle platné metodiky účetní evidence	136
5. 1 Vztah evidence nákladů na výrobu k evidenci nákladů ve fázi pořízení a k evidenci nákladů ve fázi realizace	136
5. 2 Evidence nákladů na výrobu s použitím jediného účtu výroby	140
5. 3 Evidence nákladů na výrobu, zhotovují-li se dva nebo více výkonů	145
5. 4 Evidence nákladů na výrobu, zhotovují-li se vedle hlavních výkonů ještě další výkony	145
5. 5 Evidence nákladů na výrobu při výskytu zmetků	150
5. 6 Evidence nákladů na výrobu při účtování o pohybu polotovarů vlastní výroby	150
5. 7 Evidence časového rozlišení nákladů a výdajů	152
5. 8 Soustava účtů pro evidenci nákladů na výrobu (shrnutí)	154
VI. Oceňování v kalkulaci vlastních nákladů	155
1. Oceňování hospodářských prostředků přecházejících z jednotlivých fází koloběhu hospodářských prostředků	156
2. Oceňování zůstatku nedokončených výkonů v jednotlivých fázích koloběhu hospodářských prostředků	160
3. Vliv různých způsobů výpočtu a zúčtování oceňovacích odchylek na oceňování v kalkulaci vlastních nákladů	162
4. Oceňování jednotlivých kalkulačních položek v kalkulaci vlastních nákladů	164
VII. Náplň položek kalkulačního vzorce a evidence nákladů z hlediska požadovaného členění podle položek kalkulačního vzorce	166
1. Jednicový materiál	167
2. Jednicové mzdy	174

3. Dílenská režie	178
4. Celopodniková režie	186
5. Ztráty ze zmetků	189
6. Zvláštní náklady	193
6. 1 Náklady na přípravu a záběh výroby	193
6. 2 Náklady na důlní přípravné práce (skrývky)	197
6. 3 Opotřeбенí speciálních nástrojů a přípravků	197
6. 4 Ostatní zvláštní náklady	198
7. Mimovýrobní náklady	199

VIII. Typy metod evidence a kalkulace vlastních nákladů výroby 201

1. Vliv technologie výroby	202
1. 1 Charakter výrobního procesu v souvislosti s jeho složitostí	202
1. 2 Členitost výrobního procesu	205
2. Organizace dávkování výkonů podniku a rytmus opakování dávek ve výrobě	209
2. 1 Hromadná výroba	209
2. 2 Sériová výroba	209
2. 3 Kusová výroba	210
3. Sdruženost výroby	214
4. Typy metod evidence a kalkulace z hlediska konkrétních výrobních podmínek	215
5. Stručná charakteristika jednotlivých typů metod evidence a kalkulace	216
5. 1 Prostá metoda	216
5. 2 Zakázková metoda	219
5. 3 Fázová metoda	220
5. 4 Stupňová metoda	221
5. 5 Metoda evidence a kalkulace ve sdružené výrobě	224
6. Metody evidence a kalkulace z hlediska konkrétních požadavků na kontrolu a řízení	224
6. 1 Metody evidence a kalkulace z hlediska způsobu kontrolování přiměřenosti nákladů	225
6. 2 Požadavky řízení na kontrolu nákladů podle vnitropodnikových útvarů a na kontrolu nedokončené výroby podle těchto útvarů	226

IX. Ukázky kalkulace vlastních nákladů v jednoduché a stupňové výrobě 229

A. Kalkulace vlastních nákladů těžby kamenného uhlí	229
1. Charakter výroby a její vliv na metodu evidence a kalkulace vlastních nákladů	229
2. Evidence nákladů na výrobu a její vztah k výsledné kalkulaci	232
3. Předmět kalkulace a kalkulační jednice	233
4. Zvláštnosti některých položek odborového kalkulačního vzorce	235
5. Způsob přičítání nákladů	236
B. Kalkulace vlastních nákladů v hutní výrobě	237
1. Charakter hutní výroby a její vliv na metodu evidence a kalkulace vlastních nákladů	237
2. Předmět kalkulace a kalkulační jednice v hutní výrobě	238
3. Zvláštnosti kalkulačních položek v hutní výrobě	239
4. Způsoby přičítání nákladů v kalkulaci vlastních nákladů hutních výrobků	242
C. Kalkulace vlastních nákladů v bavlnářské výrobě	243
1. Charakter bavlnářské výroby a její vliv na metodu evidence a kalkulace vlastních nákladů	243
2. Předmět kalkulace a kalkulační jednice v bavlnářské výrobě	247
3. Kalkulační vzorec v bavlnářské výrobě	248
4. Přičítání nákladů v kalkulaci vlastních nákladů výrobků z bavlny	250
5. Určování nedokončené výroby	250
6. Příklad postupu při sestavení výsledné kalkulace	251

X. Kalkulace vlastních nákladů ve sdružené výrobě	260
1. Pojem sdružené výroby a sdružených výrobků	260
2. Sdružené náklady a jejich pojem	264
3. Základní problémy kalkulační vlastních nákladů ve sdružené výrobě	266
3. 1 Určení předmětu kalkulační vlastních nákladů ve sdružené výrobě	266
3. 2 Způsoby zjišťování vlastních nákladů jednotlivých předmětů kalkulační vlastních nákladů ve sdružené výrobě	268
4. Použitelnost kalkulační vlastních nákladů ve sdružené výrobě pro kontrolu a rozbor vlastních nákladů	277
4. 1 Použití technických podkladů pro kontrolu a rozbor vlastních nákladů ve sdružené výrobě	277
4. 2 Přípravení volby kalkulační jednice	278
4. 3 Posouzení efektivity sdružené výroby porovnáním celkových sdružených nákladů s úhrnnými výsledky (výnosy) sdružené výroby	279
4. 4 Posouzení ekonomické efektivity použití různých výrobních postupů ve sdružené výrobě	280
4. 5 Kalkulace vlastních nákladů v plynárenské výrobě	281

XI. Evidence nákladů a kalkulační vlastních nákladů ve strojírenství zakázkovou metodou	289
1. Charakteristika strojírenské výroby, v níž se užívá zakázkové metody	289
2. Zakázka (výrobní příkaz)	289
2. 1 Pojem zakázky	289
2. 2 Označování výrobního příkazu	292
2. 3 Obsah výrobního příkazu	292
2. 4 Vystavování a schvalování výrobního příkazu	293
2. 5 Uzavírání výrobního příkazu	293
3. Kalkulační vzorec, přičítání nákladů a kalkulační jednice	294
3. 1 Kalkulační vzorec strojírenské výroby	294
3. 2 Způsob přičítání nákladů	294
3. 3 Kalkulační jednice	294
4. Evidence nákladů v zakázkové metodě	295
5. Výsledná kalkulační v zakázkové metodě	299
5. 1 Výsledná kalkulační při jednorázovém dokončení výrobků	299
5. 2 Výsledná kalkulační při postupném dokončování výrobků	301
5. 3 Nákladová kompletnost a čistota výrobního příkazu	302
5. 4 Společné součásti pro více výrobních příkazů	303
6. Zjišťování a oceňování nedokončené výroby	308
7. Hodnocení zakázkové metody a její použitelnost ve strojírenství	309
8. Výsledná kalkulační vlastních nákladů vybraných výrobků se specifikací důležitých položek	314

XII. Normová metoda evidence nákladů a kalkulační vlastních nákladů	315
1. Podstata evidence nákladů na výrobu při normové metodě	316
1. 1 Normované náklady	316
1. 2 Odchyly od norem	319
2. Podstata výsledné kalkulační normovou metodou	322
3. Základní kalkulační a změny norem	325
3. 1 Základní kalkulační	326
3. 2 Změny norem	328
4. Varianty normové metody evidence a kalkulační	330
4. 1 Varianty, u nichž je období platnosti základní kalkulační předem stanoveno	331
4. 2 Varianty základní kalkulační série (dávky)	335
4. 3 Varianty normové metody podle způsobu vnitropodnikové kontroly	338

5. Zúčtování odchylek od norem a změn norem	338
5. 1 Evidence odchylek od norem na straně Má dáti účtu výroby	339
5. 2 Evidence změn norem na straně Má dáti účtu výroby	339
5. 3 Evidence odchylek od norem na straně Dal účtu výroby	341
5. 4 Evidence změn norem na straně Dal účtu výroby	342
6. Evidenční a kalkulační list	343
7. Použitelnost normové metody evidence a kalkulace	348

XIII. Zvláštnosti evidence nákladů a kalkulace vlastních nákladů výkonů vnitropodnikových útvarů 350

A. Všeobecné zásady	350
1. Klasifikace výkonů vnitropodnikových útvarů	350
2. Kalkulace sestavované u výkonů vnitropodnikových útvarů	351
3. Funkce kalkulace vlastních nákladů výkonů vnitropodnikových útvarů	352
3. 1 Kalkulace vlastních nákladů výkonů vnitropodnikových útvarů jako prostředek stanovení plánovaných (skutečných) vlastních nákladů výkonů podniku	353
3. 2 Nadútvárové plánování a kontrola a meziútvárové srovnávání vlastních nákladů výkonů vnitropodnikového útvaru	353
3. 3 Plánování a kontrola vlastních nákladů jako nástroj hospodaření vnitropodnikových útvarů	354
4. Vymezení obsahu vlastních nákladů výkonů vnitropodnikových útvarů	355
5. Zvláštnosti metodiky kalkulace	356
5. 1 Kalkulační jednice	356
5. 2 Kalkulační vzorec	357

B. Využití evidence nákladů na výrobu a kalkulace vlastních nákladů ve vnitropodnikovém chozrasčotu 358

1. Zvláštnosti ukazatele nákladů při jeho uplatňování ve vnitropodnikovém chozrasčotu	358
1. 1 Stanoví se ukazatel nákladů na hrubou výrobu, na dokončenou výrobu nebo na odvedenou výrobu?	359
1. 2 Ukládá se ukazatel nákladů na celou výrobu útvaru nebo jen na některé výrobky?	362
1. 3 Struktura ukazatele nákladů	362
1. 4 Které nákladové položky má obsahovat ukazatel nákladů?	363
1. 5 Volba kalkulační jednice ve vnitropodnikovém útvaru	365
1. 6 Vedlejší ukazatelé nákladů	367
2. Požadavky vnitropodnikového chozrasčotu na evidenci nákladů a kalkulaci vlastních nákladů	367
2. 1 Evidence nákladů podle místa vzniku	367
2. 2 Odpočty nákladů	374
2. 3 Přípočty nákladů	386
2. 4 Forma evidence odpočtů a přípočtů	386

XIV. Zvláštnosti kalkulace vlastních nákladů pořizovaných výkonů 391

1. Zvláštnosti kalkulace vlastních nákladů pořízení materiálových zásob	391
1. 1 Kalkulace sestavované při pořizování materiálu	391
1. 2 Vymezení obsahu vlastních nákladů pořízení materiálu	393
1. 3 Kalkulační jednice	396
1. 4 Kalkulované množství	397
1. 5 Kalkulační vzorec	397
1. 6 Přičítání nákladů	398
1. 7 Metoda evidence a kalkulace	398

2. Zvláštnosti kalkulace vlastních nákladů pořízení investic a generálních oprav	399
2. 1 Kalkulace sestavované při pořizování investic a generálních oprav . . .	399
2. 2 Vymezení obsahu vlastních nákladů pořízení investic a generálních oprav	400
2. 3 Kalkulační jednice	400
2. 4 Kalkulované množství	401
2. 5 Kalkulační vzorec	401
2. 6 Přičítání nákladů	401
2. 7 Metoda evidence a kalkulace	402